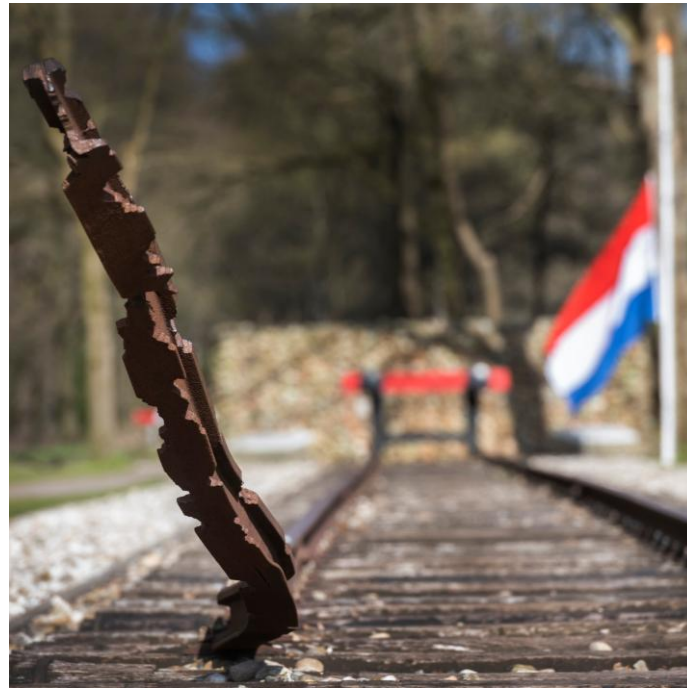

HERINNERINGSCENTRUM KAMP WESTERBORK

Bezoekersreis
d.d. 6-5-2026, versie 2.2

WERKDOCUMENT

Museum

P

Hemeloor
(route van en naar kamp)

Woning kamp-commandant

Kampterrein

Astron (radiotelescopen)

Locatie

Chronologische-thematische volgorde holocaust (1)

- De geschiedenis van de vervolging vanuit het perspectief van slachtoffers – daders – omstanders (toekijkers-redders-collaborateurs)
- 1. Het vooroorlogs leven met betrekking tot de Joodse, alsmede de Sinti en Roma gemeenschap.
- 2. Opkomst nazisme met als gevolg het ontstaan van het Centraal Vluchtelingenkamp Westerbork. Het leven in het vluchtelingenkamp voor en na 10 mei 1940.
- 3. Vervolging in de samenleving: de toegepaste methode van isoleren en uitsluiten; de ontmenselijking van de ‘anderen’. De anti-Joodse en anti-zionistische maatregelen en hun gevolgen.
- 4. Het oppakken, verzamelen en overbrengen naar kamp Westerbork binnen het systeem van vervolging. De “keuze” om onder te duiken en de overgang van het vluchtelingenkamp naar het doorgangskamp.

Museum – vooroorlogs leven, opkomst nazisme, vervolging, uitsluiten, isoleren, oppakken en verzamelen naar kamp Westerbork

Museum

P

Hemelloor
(route van en naar kamp)

Woning kamp-commandant

Kampterrein

Astron (radiotelescopen)

Route shuttlebus naar het kampterrein en route gemotoriseerd

Shuttelbus

Tabel 10. Gebruik gemotoriseerd vervoer HcKW op piekdagen

	Aandeel in totaal	Aantal bezoekers
<i>Voorkeur voor wandelen</i>	2,5%	38 bezoekers
<i>Gebruik van eigen fiets</i>	5%	75 bezoekers
Bezoekers die geen gebruik maken van het vervoer	7,5%	113 bezoekers
Bezoekers die wél gebruik maken van het vervoer	92,5%	1.387 bezoekers
Totaal aantal bezoekers	100%	1.500 bezoekers

Scenario 2: Gemotoriseerd vervoer

- › In het tweede scenario wordt er door alle bezoekers gebruik gemaakt van gemotoriseerd vervoer, in de vorm van bijvoorbeeld de Bringo LPM 23 + 23, met een capaciteit van 46 personen. Enkele personen zullen mogelijk wensen met hun eigen fiets of wandelend naar het kampterrein te gaan. We gaan daarom in dit scenario uit van 90-95% van de bezoekers die gebruik maken van de voertuigen.
- › De voertuigen vertrekken, afhankelijk van de drukte, elke 10 -20 minuten vanaf het vertrekpunt bij het museum en doen er 40 minuten over om hier weer terug te komen. Er zijn daarom 6 voertuigen nodig om voldoende capaciteit te hebben voor de drukke recreatieve en educatieve bezoekdagen van HcKW. Inclusief reserves komt de benodigde capaciteit uit op 7-8 voertuigen. Op die manier is voldoende zekerheid te bieden aan bezoekers op voldoende dagen.
- › Uit contacten met een leverancier wordt afgeraden om drie voertuigen achter elkaar te plaatsen. Dit vermindert de manoeuvreermogelijkheden van de voertuigen sterk. Mocht er toch gekozen worden om drie voertuigen achter elkaar te hangen, zijn er naar verwachting 5 voertuigen nodig om de capaciteit op drukke dagen aan te kunnen (inclusief reserve). Ook zijn er mogelijkheden om op bepaalde momenten de huidige bussen in te zetten om piekvraag te ondervangen.

Chronologische-thematische volgorde holocaust (2)

5. Het leven in de dwanggemeenschap kamp Westerbork voor de MENSEN die er gevangen zaten, bepaald door het ritme van de deportaties en het systeem van vrijstellingen: verdeel en heers, tijdelijkheid, en onzekerheid vs. (bewust opgezette) schijnzekerheid (inclusief de schijnwereld van kamp Westerbork).

Chronologisch-thematisch		Basisroute	Kort
1	Commandantswoning	Intro + maquette Daders, Meelopers en Toekijkers	Intro + maquette
2	Registratiebarak	Systeem	Systeem, Verdeel en Heers, Schijnwereld
3	Barak lang gevangenschap	Verdeel en Heers, Keuzes	
4	Appèlplaats	102 duizend stenen	
5	Werkbarak	Schijnwereld, Verzet	
6	Wachttorenen	Vluchten, Bewaken, Keuzes	
7	Nationaal Monument	Einde spoorlijn, authentiek stootblok	
8	Strafbarak	Verzet, Onderduik, Redders, Anne Frank	
9	Barak kort gevangenschap	Transportnacht, Afscheid	Transportnacht
10	Wagon	Deportatie, Laatste reis	Deportatie

- Inhoudelijk is een looproute niet noodzakelijk: alle barakken samen vertellen het verhaal, ook wanneer deze in een andere volgorde ervaren worden

laterine

barak kort gevangenschap

strafbarak

weeshuisbarak

9

8

?

X

Molukse barak

1

6

7

10

registratiebarak

2

3

5

ziekenhuisbarak

?

X

4

werkbarak

barak lang gevangenschap

Barakwelden met vernedding Basisroute Kamp Westerbork

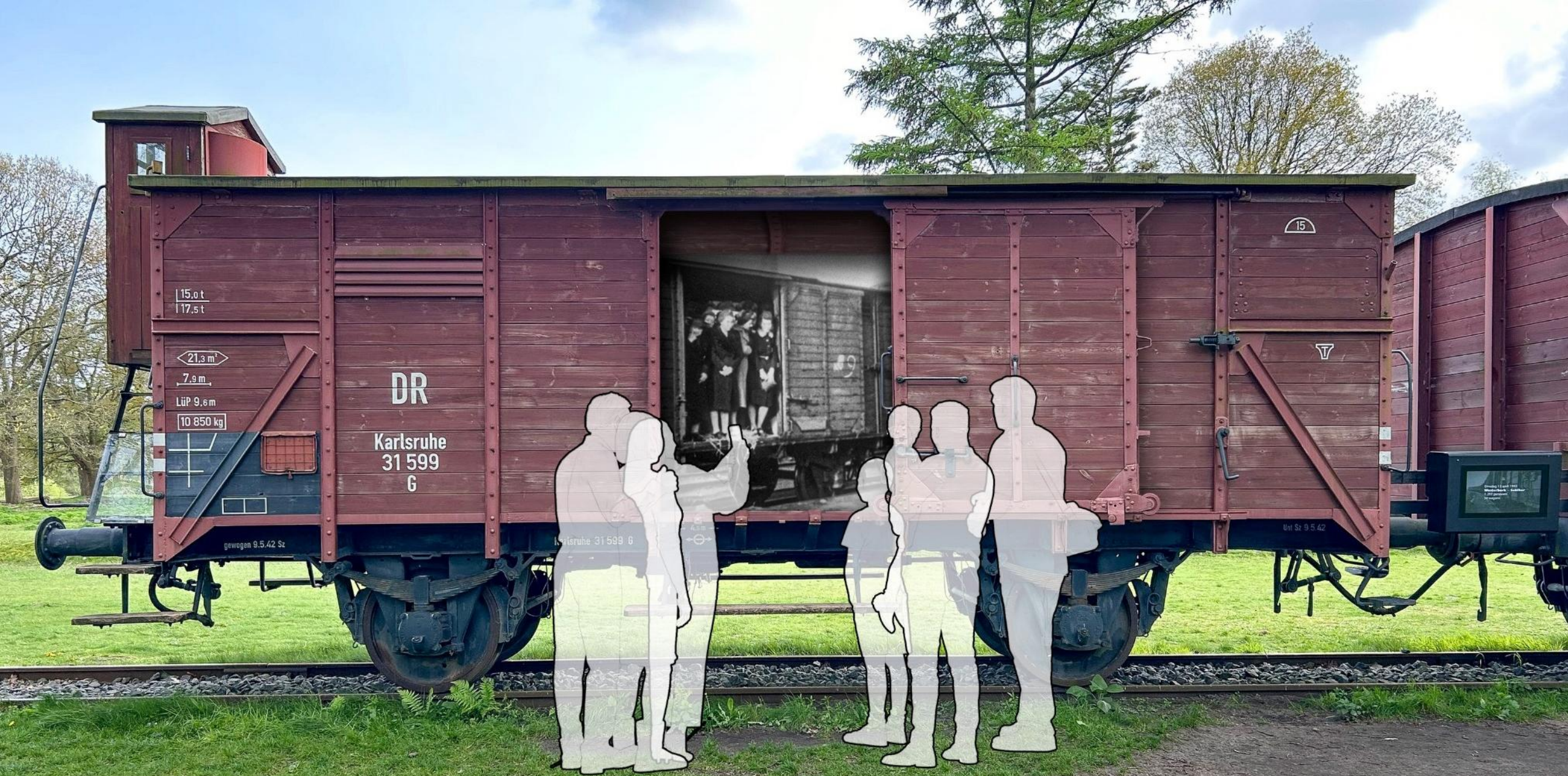
Commandantswoning - introductie en maquette

Registratiebarak – het systeem van vrijstellingen: verdeel en heers, tijdelijkheid, onzekerheid, bewuste schijnzekerheid en de schijnwereld

Barak kort gevangenschap – het ritme van de deportaties en systeem van vrijstellingen: verdeel en heers, tijdelijkheid en onzekerheid

Wagon – het ritme van de deportaties, afscheid en laatste reis

Transport 8 juni 1943
Westerbork — Sobibor

3018 mensen / people:
1061 kinderen / children
1350 vrouwen / women
613 mannen / men
0 overlevenden / survivors

Transport 8 juni 1943
Westerbork — Sobibor

3018 mensen / people:
1061 kinderen / children
1350 vrouwen / women
613 mannen / men
0 overlevenden / survivors

Herdenkingslaan van de deportaties uit Westerbork

In Auschwitz-Birkenau
zijn meer dan 16.500 joden
uit Nederland
en meer dan 200 Sinti en Roma
uit Nederland
vermoord

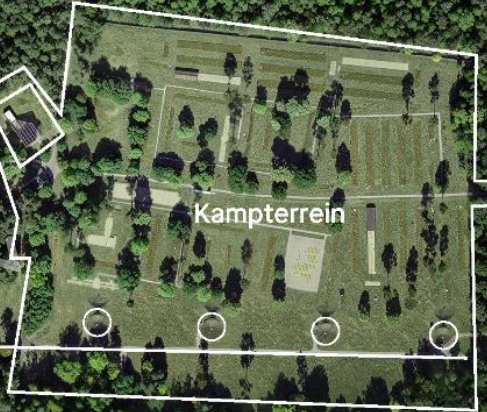
De tekens in Westerbork

P

Hemelloor
(route van en naar kamp)

Woning kamp-commandant

Astron (radiotelescopen)

Herinneringslaan en route shuttlebus terug naar het museum

Chronologische-thematische volgorde holocaust (3)

6. De deportaties en het leven in de kampen na Westerbork. Kamp Westerbork als stap in een proces van bewuste gewelddadige ontmenselijking.
7. De ongekennde industriële moord.
8. Het naoorlogs leven met betrekking tot de Joodse, alsmede de Sinti en Roma gemeenschap. De doorwerking van de Holocaust / de Progom op de overlevenden en hun kinderen en (achter)kleinkinderen, van 1945 tot nu.

De deportaties en het leven in de kampen na Westerbork

De ongekende industriële moord

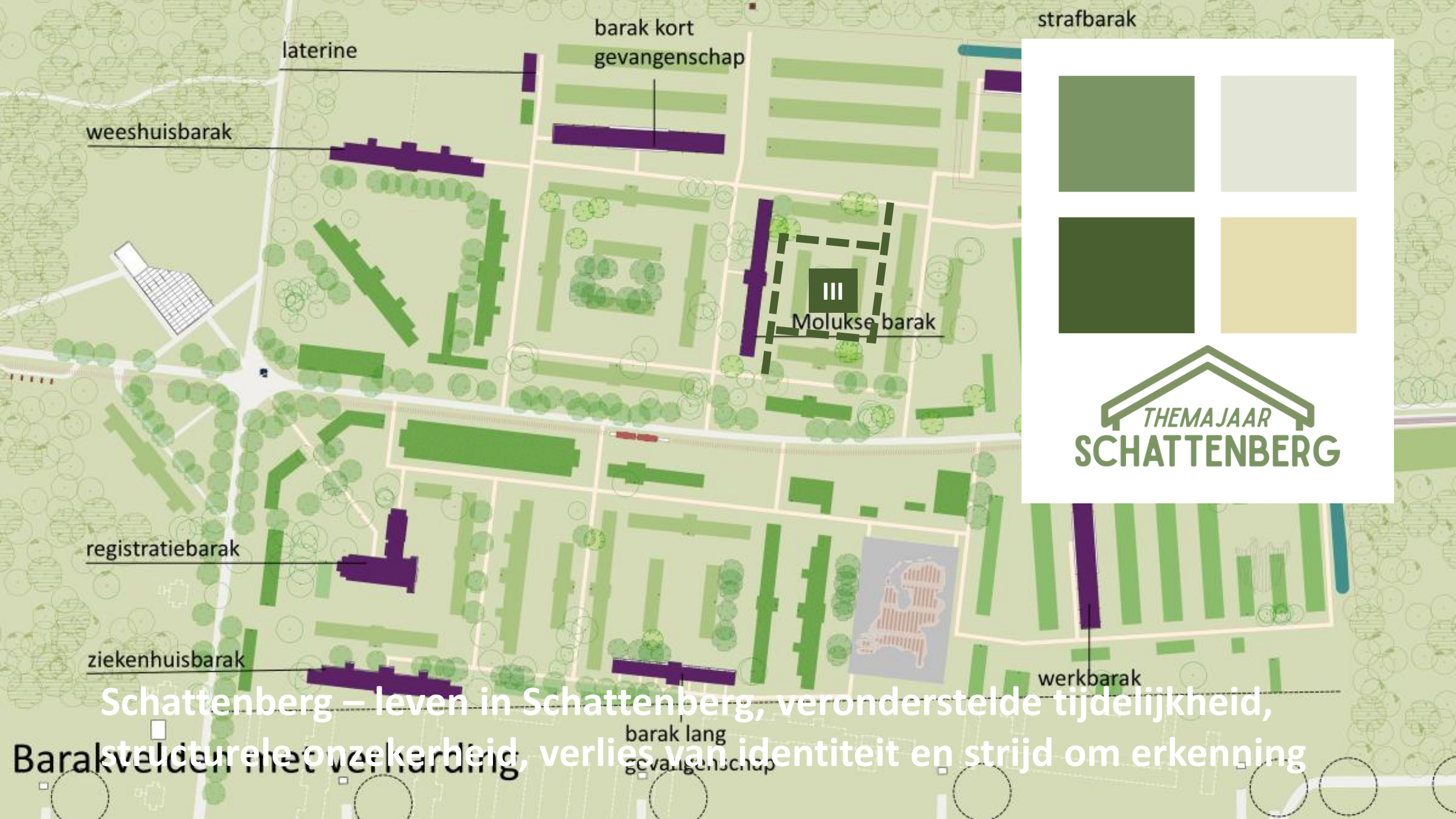
Het naoorlogs leven en de doorwerking van de Holocaust

Schattenberg - de Molukse bewoning van Kamp Westerbork

- I. De voorgeschiedenis van het Woonoord Schattenberg: het hoe, wat, waarom, waar en wanneer van het koloniale verleden van Nederland in Zuid-Oost Azië in een notendop, inclusief de gebeurtenissen van de Tweede Wereldoorlog en de dekolonisatie periode.
- II. Een multigenerationeel perspectief op het leven in het Woonoord Schattenberg, 1951-1971: veronderstelde tijdelijkheid, structurele onzekerheid, verlies van identiteit, een integratie met vallen en opstaan, het moeten leven in heterogene en een tegelijkertijd gesloten gemeenschap, de ontmoeting met een stereotyperende buitenwereld en een (hevige) strijd om erkenning.
- III. Het einde van het Woonoord Schattenberg: vertrek naar (onder meer) de Molukse wijken en doorwerking van de plek op de gemeenschap van 1971 tot nu.

**Voorgeschiedenis Schattenberg, koloniale verleden, gebeurtenissen
Tweede Wereldoorlog en dekolonisatie**

laterine

barak kort
gevangenschap

strafbarak

weeshuisbarak

III
Molukse barak

registratiebarak

ziekenhuisbarak

werkbarak

barak lang
gevangenschap

THEMAJAAR
SCHATTENBERG

Schattenberg – leven in Schattenberg, veronderstelde tijdelijkheid,
structurele onzekerheid, verlies van identiteit en strijd om erkenning

Barakvelden met verharding

Vertrek naar de Molukse wijken en doorwerking op de gemeenschap

Overig

- A. De gecontextualiseerde geschiedenis van de plek: de overige 'bewoningsperioden' van kamp Westerbork: Interneringskamp (1945-1948), Militair Kamp (1949) en Repatriëringsoord (1950-1951).
- B. De gecontextualiseerde geschiedenis van de plek: van sloop tot (inter)nationale plaats van herinnering en herdenking, 1971-nu.
- C. De ecologische waarde van het kampterrein.

